

Г. М. Мірошніченко

А. С. Швецов

Б. Д. Бородин

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ СИЛАМИ ОХОРОНИ ПРАВОПОРЯДКУ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ

Розроблено систему управління міжвідомчим угрупованням сил охорони правопорядку державних правоохоронних органів під час проведення антитерористичної операції в умовах розгортання асиметричного збройного конфлікту міжнародним тероризмом.

Ключові слова: система управління міжвідомчим угрупованням сил охорони правопорядку, інформаційно-комунікативна мережа, інформаційна перевага, інформаційно-комунікативний простір.

Постановка проблеми. В сучасних умовах збройна боротьба з тероризмом породжує проблемну ситуацію, яка полягає у відсутності єдиного управління силами охорони правопорядку державних правоохоронних органів в умовах асиметричного збройного конфлікту.

Вирішення проблемної ситуації залежить від розв'язання протиріччя між традиційним ієрархічним управлінням міжвідомчими силами охорони правопорядку та необхідністю переходу до мережевої системи оперативного управління міжвідомчим угрупованням сил охорони правопорядку під час проведення масштабної (на оперативно-тактичному рівні) антитерористичної операції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наразі процеси управління виходять на перший план, оскільки управління дозволяє синхронізувати воєнно-політичну, соціально-економічну та науково-технічну діяльність на основі сучасних інформаційних технологій.

У зв'язку із цим модернізація воєнного компонента збройних сил провідних країн світу спрямовується на створення багатофункціональної структури управління, яка спроможна здійснювати ефективне керівництво угрупованнями військ (сил) під час проведення повномасштабних воєнних та антитерористичних операцій [2, 3, 5].

Публікації американських експертів з проблем транснаціональної безпеки і трансформації НАТО Джефрі П. Бьялоса і

Стюарта Л. Коеля вказують на те, що перевага в операціях XXI століття визначається не скільки співвідношенням сил та засобів, скільки реальним володінням оперативною ситуацією в бойовому просторі та його однозначним розумінням усіма учасниками операції (як військовими, так і невійськовими), можливостями з надання послуг зв'язку, наявністю структури управління, яка функціонує на основі аналізу даних розвідувально-інформаційного забезпечення в реальному масштабі часу.

Автори концепції “мережецентричної війни” Артур Цебровскі, Джон Гарстка визначають її як концепцію управління веденням бойових дій на основі єдиного інформаційно-комунікативного простору, що передбачає досягнення інформаційної переваги, скорочення циклу бойового управління, підвищення інтенсивності ведення бойових дій та спроможності до самосинхронізації.

Практика застосування єдиного управління в збройному конфлікті на території Сирії шляхом об'єднання збройних формувань “Кречети пустелі”, Корпусу ісламської революції, підрозділів 5-го штурмового корпусу сирійської армії, загонів “Хезболи” та “Фатиміди” під єдиним командуванням генерала Сухела вказує на те, що окремо діючі збройні загони отримали ефективне управління через синхронізацію (координацію, взаємодію та управління) у ході ведення бойових дій.

Світовий досвід практичної реалізації концепції управління веденням бойових дій на основі єдиного інформаційно-комунікативного простору активно використовувався під час застосування сил міжнародної коаліції в ході збройних конфліктів в Югославії, Афганістані та Іраку [5].

Проблеми управління розглядаються у багатьох наукових дослідженнях, які в основному спрямовані на проведення аналізу традиційного управління, але що стосується мережевого управління, то аналіз наукової вітчизняної та міжнародної літератури, публікацій та матеріалів конференцій вказує на недостатність напрацювань та практичних рекомендацій щодо використання систем управління силами охорони правопорядку під час здійснення антитерористичної операції.

Актуальність теми визначається необхідністю єдиного управління міжвідомчим угрупованням сил охорони правопорядку під час проведення масштабної антитерористичної операції.

Метою статті є побудова та обґрунтування моделі системи управління міжвідомчим угрупованням сил охорони правопорядку під час проведення масштабної антитерористичної операції.

Виклад основного матеріалу. Побудова системи управління міжвідомчим угрупованням сил охорони правопорядку стає можливим через інтеграцію різнорідних регіональних органів управління Міністерства внутрішніх справ України, Національної гвардії України, Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України в такий орган управління, що має мережеву структуру й налагоджені інформаційні та інші зв'язки між його елементами на основі принципу їх взаємного доповнення [2, 4].

Унаслідок цього з позицій організації орган управління має певний склад, а з позицій функціональності – певну систему з мережевою структурою.

У процесі побудови такої системи виникає необхідність у визначенні її спрямованості, що передбачає проведення аналізу складових системи шляхом послідовної декомпозиції загальносистемної мети (головної мети) на часткові цілі за ознакою централізованості зазначених правоохоронних органів та наступного синтезу на цій підставі мережевої структури системи [1, 2, 3].

Для отримання більш повного уявлення щодо цільової спрямованості системи управління цільовий аналіз пропонується провести відповідно до загальної мети системи державного управління, яка орієнтується (спрямовується) на управління державними правоохоронними органами у разі виникнення асиметричного збройного конфлікту (мета верхнього рівня).

Для досягнення загальної мети система орієнтується (спрямовується) на оперативне управління міжвідомчим угрупованням сил охорони правопорядку під час проведення масштабної антитерористичної операції (мета нижнього рівня).

Для досягнення часткових цілей система орієнтується (спрямовується) на управління окремими збройними формуваннями міжвідомчого угруповання сил охорони правопорядку під час проведення антитерористичних та бойових дій (мета неелементарна).

Унаслідок визначення цілеспрямованості системи загальна мета (головна мета) являє собою мережу часткових цілей управлінських дій та заходів міжвідомчого угруповання сил охорони правопорядку і передбачає:

– орієнтування часткових цілей мережевої системи (мета нижнього рівня) на загальну мету системи (мета верхнього рівня);

– загальна мета (мета верхнього рівня) не може бути досягнута, доки не будуть досягнуті часткові цілі мережевої системи (мета нижнього рівня);

– часткові цілі мережевої системи розпадаються на цілі управління оперативними та спеціальними формуваннями міжвідомчого угруповання сил охорони правопорядку (на елементарні).

Визначення цільової спрямованості системи означає, що управління міжвідомчим угрупованням сил охорони правопорядку отримує властивість взаємозалежності з оточуючим середовищем і характеризується тим, що формує та проявляє властивості в процесі взаємодії з оточуючим середовищем (державним управлінням).

Для забезпечення загальної мети (головної мети) виникає необхідність у визначенні функціонального призначення системи, що передбачає проведення функціонального аналізу шляхом послідовної декомпозиції основних функцій управління (завдань

управління) за ознакою централізованості з урахуванням її спеціалізації.

Для забезпечення загальної мети система в межах своєї компетенції призначається для виконання основних функцій управління, зміст яких полягає у здійсненні оперативного управління міжвідомчим угрупованням сил охорони правопорядку під час підготовки антитерористичної операції (окремих бойових та антитерористичних дій).

Для забезпечення часткових цілей система в межах своєї компетенції призначається для виконання основних функцій управління, зміст яких полягає у здійсненні управління міжвідомчим угрупованням сил охорони правопорядку під час проведення масштабної антитерористичної операції (окремих бойових та антитерористичних дій).

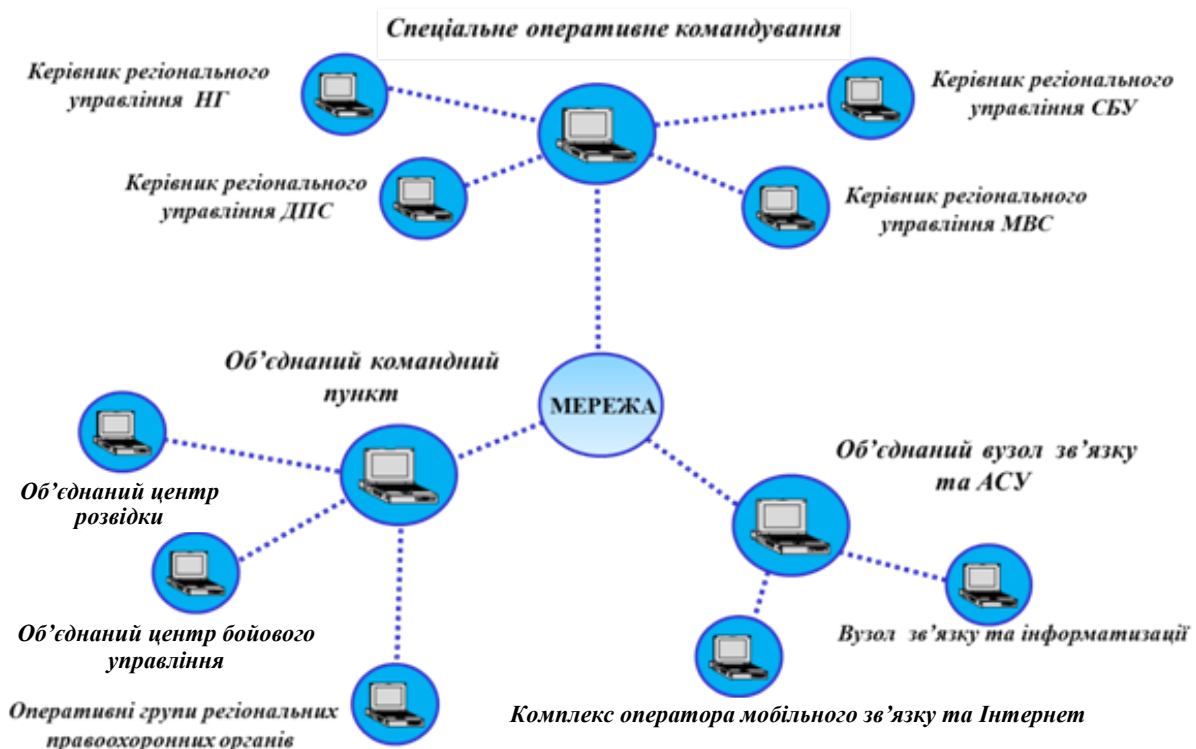
У результаті визначення основних функцій управління системою проявляються взаємозв'язки між системою управління та її функціями, що обумовлюється:

– наявністю функціональної залежності між управлінням різнорідними органами управління системи;

– наявністю функціональної залежності між управлінням окремими різнорідними органами управління та оперативним управлінням системи в цілому;

– наявністю функціональної залежності між оперативним управлінням системи в цілому та державним управлінням, компонентом якої є вона сама.

Для забезпечення основних функцій управління (завдань управління) виникає необхідність у структуризації системи, що передбачає проведення структурного синтезу шляхом послідовної композиції за ознакою централізованості, в рамках якої з'являється можливість виділення основних підсистем (компонентів) мережевої системи для реалізації основних функцій управління (завдань управління) міжвідомчим угрупованням сил охорони правопорядку (рисунок).

Мережева система управління угрупованням сил охорони правопорядку

Головна (оперативна) підсистема – мережа, до якої можуть надходити такі компоненти органів управління:

– спеціальне оперативне командування міжвідомчим угрупованням сил охорони правопорядку;

– об'єднаний штаб при спеціальному оперативному командуванні міжвідомчого угруповання сил охорони правопорядку.

Підсистема управління – мережа, до якої можуть надходити основні компоненти об'єднаного командного пункту:

– об'єднаний центр бойового управління;

– об'єднаний центр розвідки та джерел інформації;

– оперативні групи регіональних штабів НГУ, МВС, СБУ та ДПС.

Підсистема забезпечення управління – мережа, до якої можуть надходити такі компоненти зв'язку та інформатизації:

– вузол зв'язку та інформатизації (автоматизована система управління);

– комплекс регіонального оператора мобільного зв'язку та Інтернет.

Відповідно до запропонованої системи управління за мережевим принципом створюється сукупність взаємопов'язаних мереж, які утворюють складну мережеву структуру з внутрішньою упорядкованістю взаємовідносин між її елементами (компонентами). Завдяки узгодженості та налагодженій взаємодії система отримує структурованість, яка характеризується тим, що функціонування системи обумовлено не тільки особливостями окремих мереж, але й властивостями її структури.

У результаті інтеграції зазначених компонентів в єдину інформаційно-управлінську мережу оперативне управління міжвідомчим угрупованням сил охорони правопорядку може утворювати собою цілісну, багатофункціональну мережеву систему, що передбачає прояв інтегративної властивості емерджентності, яка обумовлює появу нових властивостей, не притаманних окремим компонентам системи, які входять до її складу. Це означає, що система отримує спроможність до управління міжвідомчим угрупованням сил охорони правопорядку під час підготовки та проведення масштабної антитерористичної операції.

Стосовно створеної системи управління виникає необхідність у визначенні її значущості, що передбачає проведення структурно-функціонального аналізу за

ознакою централізованості під впливом системно-формуючого фактора.

Для отримання більш повного уявлення щодо значущості (ролі та місця) системи управління міжвідомчим угрупованням діяльність спеціального оперативного командування спрямовується на безперервне управління різномірними силами охорони правопорядку шляхом синхронізації (координації, взаємодії та управління) у разі виникнення конфліктних ситуацій відповідно до цільового призначення та з урахуванням рішень Міжвідомчої координаційної комісії Антитерористичного центру [1, 2].

1. З метою оперативного управління під час підготовки масштабної антитерористичної операції (антитерористичних та бойових дій) функціонування спеціального оперативного командування здійснюється:

– у безперервному управлінні міжвідомчим угрупованням сил охорони правопорядку по каналах інформаційно-комунікаційної мережі під час визначення можливих варіантів рішення з подальшим розробленням оперативного плану антитерористичної операції, а також планів оперативного, ресурсного забезпечення та управління за визначеними варіантами конфліктних ситуацій;

– у постійній координації розвідувально-інформаційних засобів по каналах інформаційно-комунікаційної мережі під час ведення оперативно-розшукових дій МВС та СБУ злочинно-терористичних груп у населених пунктах, на транспортних комунікаціях, на важливих державних та соціальних об'єктах, а також у ході оперативно-пошукових дій ДПС для отримання необхідних достовірних даних щодо концентрації чисельних воєнізованих незаконних збройних формувань та встановлення характеру їх дій на лінії державного кордону;

– у підтриманні взаємодії по каналах інформаційно-комунікаційної мережі з Міжвідомчою координаційною комісією Антитерористичного центру, а також з регіональними органами державної влади та місцевими (територіальними) органами самоврядування.

2. З метою оперативного управління під час проведення (ведення) антитерористичної операції (антитерористичних та бойових дій) функціонування спеціального оперативного командування здійснюється:

– у безперервному управлінні по каналах інформаційно-комунікаційної мережі оперативними та спеціальними формуваннями

міжвідомчого угруповання сил охорони правопорядку під час ведення засадно-штурмових дій зі знешкодження злочинно-терористичних груп у ході припинення терористичних акцій (актів) та збройних провокацій на державному кордоні;

– у постійному управлінні міжвідомчим угрупованням сил охорони правопорядку під час ведення бойових та антитерористичних (оборонно-наступальних), засадно-штурмових, оперативно-службових дій у разі виснаження та унеможливлення просування чисельних незаконних збройних формувань у ході утримання районів, рубежів та об'єктів з подальшим їх розгромом та відновленням утраченого положення по державному кордону;

– у підтриманні взаємодії по каналах інформаційно-комунікаційної мережі з регіональною Державною службою надзвичайних ситуацій та збройними формуваннями регіональної воєнної поліції Збройних Сил України.

У процесі функціонування зазначеної системи проявляються взаємозв'язки управління та взаємодії між мережами (компонентами) управління, що означає:

– зазначена мережева оперативна система виконує основну роль в управлінні міжвідомчим угрупованням сил охорони правопорядку під час проведення антитерористичної операції;

– зазначена мережева оперативна система бере на себе провідні функції надсистеми вищого порядку – Міжвідомчої координаційної комісії Антитерористичного центру.

Розгортання мережевої системи міжвідомчого угруповання сил охорони правопорядку являє собою комплекс заходів, які передбачають підготовку та розгортання системи пунктів управління і організацію роботи органів управління, підготовку та розгортання засобів зв'язку й інформатизації для забезпечення як централізованого, так і децентралізованого управління силами охорони правопорядку в ході досягнення поставленої мети під час узгодження бойових та антитерористичних дій згідно з єдиним замислом і планом масштабної антитерористичної операції.

Висновок

Стосовно розробленої оперативної системи управління на основі єдиного інформаційно-комунікаційного простору виявляється, що спеціальне оперативне командування без розгортання допоміжних органів управління отримує спроможність у безперервному

управлінні міжвідомчим угрупованням сил охорони правопорядку.

1. Спеціальне оперативне командування стає основним органом управління міжвідомчим угрупованням сил охорони правопорядку під час здійснення збройної протидії міжнародному тероризму.

2. Спеціальне оперативне командування отримує спроможність в оперативному управлінні міжвідомчим угрупованням сил охорони правопорядку під час підготовки та проведення масштабної антитерористичної операції.

Результати проведеного аналізу на основі досвіду управлінської діяльності в умовах АТО можуть слугувати подальшому вдосконалюванню систем управління силами охорони правопорядку під час проведення антитерористичних операцій у майбутньому.

Перелік джерел посилання

1. Сурмин Ю. П. Теория систем и системный анализ : учеб. пособие. Киев : МАУП, 2003. 368 с.

2. Савин Л. В. Сетевая и сетевая война. Введение в концепцию. Москва : Евразийское движение, 2011. 130 с. URL: <http://spkurdyumov.ru/networks/setevye-ugrozy/> (дата обращения: 09.05.2020).

3. Клімушин П. С., Кротов В. Д. Автоматизована система управління Збройних Сил як сучасний різновид стратегічного озброєння. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2014-1/doc/1/0.pdf> (дата звернення: 06.06.2020).

4. Прокопенко Є. В., Мул Д. А., Войцехівський О. Л. Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького. *Інтелектуальні системи управління військовими формуваннями*. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/suntz_2015_3_33.pdf (дата звернення: 19.06.2020).

5. Слюсаренко А. В. Організаційно-функціональні компоненти сил спеціальних операцій Сухопутних військ провідних країн НАТО. *Сторінки воєнної історії України* : зб. наук. ст. / за ред. О. Є. Лисенка. Київ : Ін-т історії України НАН України, 2018. Вип. 20.

Стаття надійшла до редакції 28.07.2020 р.

УДК 355.45

Г. Н. Мирошніченко, А. С. Швецов, Б. Д. Бородин

СИСТЕМА УПРАВЛЕНИЯ СИЛАМИ ОХРАНЫ ПРАВОПОРЯДКА ПРИ ПРОВЕДЕНИИ АНТИТЕРРОРИСТИЧЕСКОЙ ОПЕРАЦИИ

Разработана система управления межведомственной группировкой сил охраны правопорядка государственных правоохранительных органов в ходе проведения антитеррористической операции в условиях развертывания асимметричного вооруженного конфликта международным терроризмом.

Ключевые слова: *система управления межведомственной группировкой сил охраны правопорядка, информационно-коммуникативная сеть, информационное превосходство, информационно-коммуникативное пространство.*

UDC 355.45

G. Miroshnichenko, A. Shvetsov, B. Borodin

CONTROL SYSTEM OF JOINED FORCES OF LAW ENFORCEMENT FOR LARGE-SCALE ANTI-TERRORIST OPERATION

In modern conditions, the armed struggle against terrorism creates a problematic situation which involves the lack of the unified form of control system of law-enforcement forces of state law enforcing agencies in the conditions of the development of asymmetric armed confrontation.

The solution to the problem situation depends on resolving the contradiction between the traditional hierarchical form of management of state law enforcing agencies and the need to create a multi-functional network of a central form of operational management of the interdepartmental group of law-enforcement forces in conducting anti-terror activities.

The practice of applying a unified command in the armed conflict in Syria by uniting armed groups the Desert Gerfalcons, the Islamic Revolutionary Corps, units of the 5th Assault Corps of the Syrian Army, Hezbollah and Fatimid units under the single command of General Sukhela points that separate armed units received effective control through synchronization (coordination, interaction and management) during hostilities.

Management of interagency grouping in real time requires timely solution of information and operational tasks with the use of communication and informatization systems, which provides for the communication system of law-enforcement forces to unite with the main communication operators of the state and requires a single special management body.

Therefore, for the effective command of law-enforcement forces during a special operation (conducting anti-terrorist and combat operations) were defined a single special governing body - Special Operational Command of interdepartmental group, which in the future should be entrusted with responsibility for operational planning and general management of anti-terrorist activities in the conditions of deployment of asymmetric armed confrontation.

Deployment of the network system of the Special Operational Command of the interdepartmental group is a set of measures that provide for the preparation and deployment of a system of control points and organization of management, preparation and deployment of communications and information to ensure both centralized and decentralized forces of law-enforcement achievement of the assigned goal at coordination of military and anti-terrorist actions according to the unified concept and the plan of large-scale special operation.

Keywords: *management activity, information-communication network, information advantage, unified information space.*

Мірошніченко Геннадій Миколайович – старший викладач кафедри підготовки офіцерів запасу Національної академії Національної гвардії України
<https://orcid.org/0000/0001/6456/1016>

Швецов Андрій Степанович – старший викладач кафедри підготовки офіцерів запасу Національної академії Національної гвардії України
<https://orcid.org/0000/0003/3734/7297>

Бородин Борис Дмитрович – викладач кафедри підготовки офіцерів запасу Національної академії Національної гвардії України
<https://orcid.org/0000/0002/2319/8326>